

Hvernig heilbrigðiskerfi eiga Íslendingar skilið?

Meredith Cricco

lyf- og öldrunarlæknir

meredithcricco@yahoo.com

Í nýafstaðinni kjaradeilu kristallaðist grundvallarspurning um hvernig heilbrigðiskerfi við viljum hafa hér á landi. Laun lækna eru eitt; eftir er að laga aðstöðu og tækjakost. Einnig þarf verulega að bæta eftirlit og kröfur um fagmennsku.

Reynslan hefur sýnt að íslenskir læknar sem fara utan standast vel kröfur þeirra landa. En því miður er ekki samskonar eftirlit með gæðum og fagmennsku hérlendis. Engar kröfur eru gerðar um símenntun til að viðhalda lækningaleyfi. Ekkert reglulegt eftirlit virðist vera með því hvernig læknar vinna og skrá samskipti. Og þekktist annað land (sem við viljum bera okkur saman við) þar sem lausar læknastöður eru mannaðar með því að láta læknanema þykjast vera útskrifaðir læknar?

Skortur á eftirliti og aðhaldi leiðir til þess að sumir læknar komast upp með ófagleg vinnubrögð. Þetta hefur auðvitað slæmar afleiðingar fyrir sjúklinga þeirra. En þessir fáu smita líka frá sér, og fæla aðra frá því að vilja vinna hér. Læknanemar og unglæknar læra þá slæmu

siði sem fyrir þeim eru hafðir. Útlærðir læknar gefa afslátt á almennum stöðlum um vinnubrögð, ekki síst þegar mönnun er léleg og álag mikið. Ófagleg vinnubrögð á einum stað leiða til aukins álags á öðrum stað. Léleg vinnubrögð eru ekki leiðrétt og standardinn drabbast niður.

Hér skortir gæðaeftirlit, en ekki síður að tekið sé á vandanum og viðurlögum beitt þegar eftirlitsaðilar verða varir við brotalamir. Eftirlitsstofnanir á Íslandi eru litlar að umfangi og skortir ef til vill lagastoð til að taka á málum; en mér sýnist einnig vanta vilja til að beita þeim viðurlögum sem þær hafa.

Árið 2009, stuttu eftir að hafa flutt hingað eftir sérnám, hafði ég það miklar áhyggjur af gæðum heilbrigðisþjónustunnar að ég sendi landlækni bréf, þar sem ég náði ekki eyrum viðkomandi stjórnenda. Ég tundaði tilfelli þar sem sjúklingar höfðu fengið þjónustu sem var afar ábótavant. Ég lýsti einnig víðtækari vandamálum sem báru vott um skort á aga og eftirliti: læknar sem höfðu árum saman ekki skráð samskipti sín við sjúklinga og voru þar með að brjóta lög; læknar sem svöruðu ekki skilaboðum frá kollegum, hvað þá frá sjúklingum; algjör skortur á eftirliti hjá sjúklingum með langvinna sjúkdóma.

Þáverandi landlæknir hittu mig vegna þessa bréfs, og svaraði að hann þekkti vel

viðkomandi forstöðulækna þar sem þeir voru saman í læknaeild. Þetta væru góðir menn sem hann treysti til úrbóta. Ekkert breyttist. Ég sendi afrit af bréfinu til næsta landlæknis árið 2011. Því var ekki svarað.

Þessi reynsla mín sýnir glöggst óvirk eftirlit og skort á afleiðingum vegna lélegra vinnubragða. Þessi tvö fyrirbæri þrífast á fleiri sviðum í opinbera geiranum, þar sem illa gengur að losna við óhæft starfsfólk vegna ótta yfirmanna við að takast á við vandamálin. Smæð og skyldleiki er engin afsökun fyrir að reglum og gæðastöðlum sé ekki fylgt.

Mörgum finnst væntanlega óþægilegt að lesa þetta, og sumir hefðu viljað að ég hefði ekki tjáð mig opinberlega. Er það ekki einmitt hluti af vandamálinu, tregða til að ræða hlutina opinskátt vegna ótta við að særa aðra og vilja til að trúna að hér sé allt best í heimi?

Þetta er því ákall til stjórnenda og eftirlitsstofnana að láta reglur um gæði og fagmennsku ekki vera eintóm orð á pappír. Þetta er ekki síður ákall til allra heilbrigðisstarfsmanna og sjúklinga að láta í sér heyra þegar þeir verða vitni að lélegri þjónustu. Íslendingar eiga nefnilega skilið það heilbrigðiskerfi sem þeir sætta sig við.